

1

‘Όλοι οι μοναχικοί άνθρωποι’ All the lonely people where do they all come from?

Σταυροπόδι.

Σκυφτός.

Με βλέμμα απλανές.

Μάγουλα και χείλη κρεμασμένα.

Στην κουζίνα.

Προσπαθώντας να θυμηθεί τι μέρα είναι.

Μια μουντή φθινοπωρινή μέρα του Νοέμβρη;

Α, ναι.

Άλλη μια μέρα απ’ αυτές που δεν έχεις τίποτα να περιμένεις.

Άλλη μια μέρα που καταφτάνει περπατώντας στις μύτες των ποδιών της και αναχωρεί το ίδιο αθόρυβα. Σαν να μην υπήρξε καν.

Άλλη μια μέρα, άλλη μια τελεία στην ευθεία γραμμή της ζωής του. Μια ευθεία γραμμή, σωστό καρδιογράφημα νεκρού.

Σιχαινόταν τον Νοέμβρη. Τον θεωρούσε μίζερο, μουντό. Μια αναγκαστική συνθήκη την οποία έπρεπε να υπομείνει στωικά. Ένα τετράδιο με τριάντα λευκές, κενές από λέξεις και συναισθήματα σελίδες. Λίγο πριν επιτρέψει –με τον ερχομό των Χρι-

* Eleanor Rigby – The Beatles (1966)

στουγέννων– την εισβολή μιας ελάχιστης, ανεπαίσθητης αχτίδας εξαναγκασμένης «απόλαυσης» στη σκοτεινή του φυλακή. Παραδόξως δεν τον ενοχλούσαν ιδιαίτερα οι γιορτές. Ένα μέσο ήταν για να διεγείρει τις αισθήσεις του. Τεχνητό έστω. Φέτος ειδικά; Ίσως και να τις είχε ανάγκη. Έφαχνε κάπου ν' ακουμπήσει.

Κοίταξε έξω απ' το παράθυρο. Γκρίζα σύννεφα. Ένας επιβλητικός άνεμος να παρασέρνει τα κλαδιά και τα κιτρινισμένα φύλλα των δέντρων. Το απειλητικό του βουητό διεκδικούσε την όποια αυτοσυγκέντρωσή του. Γύρισε το κεφάλι. Ο έξω κόσμος τού προκαλούσε θλίψη. Όχι πως ο μέσα ήταν φωτεινός.

Η κούπα με το τσάι άχνιζε ακόμα. Η καυτή της επιφάνεια τον καλούσε να ασχοληθεί επειγόντως μαζί της. Πριν κρυώσει.

Πριν να είναι αργά...

Πριν να είναι αργά...

Η φράση τυραννούσε το μυαλό του εδώ και μέρες. Ερχόταν κατά κύματα –απρόσκλητη, αυθάδης, αλαζονική– να διαταράξει αυτό το απόλυτο τίποτα που με τόσο κόπο κατάφερε να χτίσει γύρω του. Ένα στιβαρό προστατευτικό κιγκλίδωμα ασφαλείας, που όμως τώρα, ξαφνικά, έμοιαζε σκουριασμένο. Ετοιμόρροπο.

Το είχε υποσχεθεί στον εαυτό του. Δε θα επέστρεφε ποτέ σε τέτοιου είδους διλήμματα. Πίστεψε στ' αλήθεια πως από κείνη τη στιγμή, τη στιγμή της απόφασης και έπειτα, όλα θα τέλειωναν οριστικά. Μόνο τότε θα άνοιγε ο δρόμος για το επόμενο στάδιο της ζωής του. Σχεδόν το κατάφερε. Μέχρι πρόσφατα. Μέχρι πριν να εμφανιστεί αυτή η καταραμένη φράση από το πουθενά, στέλνοντάς τον για μια ακόμη φορά στο σημείο μηδέν. Διάολε, γιατί βασανιζόταν ξανά με σκέψεις και διλήμματα που είχε προ πολλού αποκηρύξει;

Πριν να είναι αργά...

Γιατί;

Το έκανε βίαια. Επιχείρησε να «σκοτώσει» τα πεπραγμένα μιας ζωής. Ή της νεότητάς του, τέλος πάντων. Από εκεί ξεκινούσαν όλα. Δεν ξεριζώνεις την ίδια σου την ψυχή, δε γίνεται έτσι απλά. Ναι, κατά καιρούς παλεύεις απεγνωσμένα να τη θάψεις. Για τα μάτια μιας άλλης, πιο βολικής, πιο αποτελεσματικής. Και πιάνεσαι χοροίδο. Γιατί το φάντασμα της παλιάς ανοίγει το φέρετρο, βγαίνει από μέσα και έρχεται στο

κατόπι σου. Γνωρίζει καλά πού και πότε θα σε βρει. Χαλαρό, ανυποψίαστο. Εφησυχασμένο. Εκεί ακριβώς που αρχίζεις να πιστεύεις ότι πραγματικά τα κατάφερες. Πως απαλλάχθηκες οριστικά από εκείνη.

Στην αρχή είναι διακριτική. Σποραδικοί, αμήχανοι επιθέσεις ταράζουν τον ύπνο σου. Το επόμενο πρωί τούς έχεις ήδη ξεχάσει. Ξυπνάς ανακουφισμένος και δε δίνεις σημασία. Μόνο που η καθησυχαστική διάθεση δε διαρκεί πολύ. Μέσα σου έχει ήδη φυτευτεί ο σπόρος της υποψίας κι εσύ απλώς τον νιώθεις που ανθίζει. Σαν απλός θεατής, ανήμπορος να επέμβει στο δικό του πεπρωμένο. Η παλιά ψυχή που κρύβεται πίσω από κάθε διαφορούμενη κουβέντα, πίσω από κάθε φρίκη. Η παλιά ψυχή που πυροδοτεί κάθε κρίση πανικού.

Και να 'σαι ξανά στο σημείο μηδέν.

Μετάνιωνε για τον δρόμο που επέλεξε; Όχι. Ποτέ. Ήταν μια συνειδητή απόφαση που του έσωσε τη ζωή. Θυμόταν πολύ καλά τι συνέβαινε τότε. Βίωνε την ψυχολογική κατάρρευση. Την ένιωθε να εξαπλώνεται μέσα του σαν τον καρκίνο. Εξάλλου το συγκρότημα παρέπαιε. Η φθορά ήταν παραπάνω από εμφανής. Συνειδητοποιώντας ότι τα ρεύματα είχαν αλλάξει κατεύθυνση, βλέποντας τα πελώρια κύματα να έρχονται καταπάνω του, εγκατέλειψε. Βγήκε όπως όπως στη στεριά. Πριν τον καταπιεί η άβυσσος. Αφού ξεκουράστηκε, σηκώθηκε, κοίταξε διερευνητικά γύρω του και χώθηκε στο δάσος. Τα χιλιόμετρα εκμηδενίζονταν κάτω από τα πόδια του, περπατούσε για μερόνυχτα, φροντίζοντας να μην αφήσει το παραμικρό ίχνος πίσω του. Μέχρι που κάποια στιγμή εντόπισε το καταφύγιο που έψαχνε. Έχτισε το κελί του και παρέμεινε εκεί για χρόνια. Εξαφανισμένος. Μια αναπάντεχη αλλά απαραίτητη κίνηση, καθοδηγούμενη από ένα αγνό ένστικτο επιβίωσης.

Το ήξερε πως έκοβε κάθε γέφυρα επικοινωνίας με το παρελθόν. Ναι, ήταν άκομφο, τι να κάνουμε; Στην κατάστασή του όμως δε χωρούσαν ημίμετρα. Ούτε συζητήσεις ούτε δεύτερες σκέψεις και συμβιβασμοί. Έφυγε, όσο ήταν καιρός. Όσο προλάβαινε να κρατήσει το κεφάλι ψηλά.

Κάποιοι δεν το είδαν έτσι. Τον κατηγορήσαν για λιποταξία. Φρόντισαν μάλιστα η δυσaréσκείά τους να φτάσει εγκαίρως

στα αυτιά του. Δυσωσέσκεια. Μια μάλλον κομψή λέξη για να περιγράψει τις αντιδράσεις των πρώην συντρόφων του. Ειδικά του Τζον, του φαντεζί κιθαρίστα των Φτηνών Μαργαριταριών. Ο ίδιος; Υποδεχόταν τις προκλήσεις με έναν χαιρέκακο μορφασμό. Η γλυκιά γεύση της εκδίκησης του πρόσφερε μια πρόσκαιρη αίσθηση αγαλλίασης. Ιδανική για να συντροφεύει τα πρώτα του χιλιόμετρα στις αχαρτογράφητες περιοχές της μετά συγκροτήματος εποχής.

Ειδικά προς το τέλος ο Τζον φερόταν σαν να ήταν τουλάχιστον ο Θεός. Είχε ξεφύγει εντελώς. Δε σεβόταν τίποτα και κανέναν. Ας πρόσεχε.

Ο Τζακ έπραξε σωστά, δε χωρούσε αμφιβολία. Στο κάτω κάτω όφειλε με κάθε κόστος να προστατεύσει τη ζωή του. Την ψυχική και πνευματική του υγεία, το συμπαραλιασμένο νευρικό του σύστημα. Βρέθηκε στην άκρη του γκρεμού. Ποιος ήταν σε θέση να τον κρίνει; Είχαν πολύ θράσος να του ζητάνε και τα ρέστα.

Ρούφηξε μια γουλιά απ' το τσάι. Συνέχισε να το ανακατεύει μηχανικά με το κουτάλι. Το βλέμμα καρφωμένο στο ποτήρι, τα μάτια πάντα να κοιτάζουν χαμηλά. Λες και όλα τον τραβούσαν προς τα κάτω. Λες και η δύναμη της βαρύτητας επεφύλασσε σε εκείνον μια ιδιαίτερη, πιο σκληρή μεταχείριση. Αυτό ήταν τελικά το πολυπόθητο «ψηλά το κεφάλι»;

Ίσως να ξεκουράστηκε πολύ.

Ναι, αυτό έφταιγε. Άφησε τον χρόνο να περάσει μέχρι που έχασε το μέτρο.

Σήκωσε το κεφάλι. Το βλέμμα του αναμετρήθηκε με τους τοίχους και τα ράφια της κουζίνας. Αν είναι δυνατόν, ούτε καν ένα ημερολόγιο δεν υπήρχε εύκαιρο. Να το βλέπει και να ξέρει. Να αναγκάζεται να του σκίξει τις σελίδες, ώστε να συναισθάνεται την αξία της κάθε μέρας που περνά. Το χαρτάκι σκίζεται; Η μέρα φεύγει. Το χαρτάκι τσαλακώνεται και πάει στα σκουπίδια; Η μέρα το ίδιο.

Ξεχάστηκε. Βολεύτηκε στην αδράνειά του. Στρογγυλοκάθισε στον θρόνο της μοναξιάς του. Και κάπως έτσι πέρασαν σχεδόν είκοσι χρόνια.

Δεν είχαν πάει βέβαια όλα χαμένα. Καταρχήν έμαθε να ζει

σαν ένας (περίπου) φυσιολογικός άνθρωπος. Μέχρι τα είκοσι οκτώ του χρειαζόταν λεξικό για να μεταφράσει προτάσεις τύπου «ικανοποιώ μόνος τις μικρές καθημερινές μου ανάγκες» ή «είμαι αυτόνομος και αυτόνομος», προτάσεις που έμοιαζαν αυτονόητες για έναν οποιονδήποτε ενήλικα, μόνο που για έναν κακομαθημένο καλλιτέχνη σαν και του λόγου του περιείχαν πολλές άγνωστες λέξεις. Δεν ήξερε ούτε να ψωνίζει ούτε να μαγειρεύει ούτε να ανανεώνει τη βίζα του ούτε να κάνει κρατήσεις σε ξενοδοχεία και αεροπλάνα, δεν ήξερε τίποτα από τα καθημερινά, τα τετριμμένα, τα πρακτικά. Του διέφευγαν την ώρα που το μυαλό του παρέμενε αφοσιωμένο στην κατάκτηση του κόσμου.

Αφού άλλοι καθάριζαν για λογαριασμό του. Μάνατζερ, ψυχολόγοι, σύμβουλοι, γραφεία τύπου, διαφημιστές, λογιστές, δικηγορικές φίρμες, χρηματιστές με μεγαλόσχημες προτάσεις για «σίγουρες» επενδύσεις, μεγάλα κεφάλια δισκογραφικών με στόμφο ειδήμονα, γκρούπις, μπράβοι, ντίλερς και όλων των φυλών τα αρπακτικά και τα παράσιτα, μια ολόκληρη στρατιά επαγγελματιών (και μη), ένας διόλου ευκαταφρόνητος μηχανισμός ανθρώπων, επιφορτισμένων με το καθήκον να σκέφτονται και να λειτουργούν για λογαριασμό του. Με γνώμονα πάντα (υποτίθεται) το συμφέρον του κατά τα άλλα χαρισματικού Τζακ Πάλας. Προκειμένου ο ταλαντούχος καλλιτέχνης να έχει το πεδίο ελεύθερο για να ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με τη μουσική του. Κι όμως! Τόσοι γενναιόδωροι άνθρωποι δίπλα του κι ούτε ένας δε βρέθηκε ποτέ να τον ρωτήσει: «Πώς αισθάνεσαι; Είσαι καλά; Είσαι ευτυχισμένος; Μήπως έχεις κουρασθεί; Μήπως χρειάζεσαι ένα διάλειμμα;».

Κανείς. Στον μικρόκοσμό του οι αυλοκόλακες, οι στυγνοί επαγγελματίες που απομυζούσαν τον κόπο του και οι μουρλοί θαυμαστές που ήθελαν ένα κομμάτι του για λάφυρο περίσσειαν. Έξω απ' αυτόν, σκληροί επικριτές γεμάτοι δηλητήριο τον περιέμεναν στη γωνία.

Τρεις δίσκους κι έξι χρόνια μετά την υπογραφή του δισκογραφικού τους συμβολαίου, τα Φτηνά Μαργαριτάρια είχαν ήδη πάρει τον κατήφορο. Ο Τζακ δεν είχε το κουράγιο να αναστρέψει την κατάσταση. Παραδόθηκε. Σε όσους ήταν έτοιμοι να τον πετάξουν σαν συμμένη λεμονόκουπα. Σε όσους ποτέ δε χώνεψαν

την επιτυχία του και αδημονούσαν να γιορτάσουν την αποκαθής-
λωσή του χορεύοντας πάνω από το ανυπεράσπιστο πτώμα του.

Τους χάρισε λοιπόν την καλλιτεχνική του ζωή. Την απα-
νήθηκε ολοκληρωτικά, αναλαμβάνοντας τον πλήρη έλεγχο της
προσωπικής του ζωής. Ζήτησε απεγνωσμένα το πηδάλιό της
για να πορευτεί με ασφάλεια στο μέλλον.

Απαραίτητη προϋπόθεση; Να εγκαταλείψει την μπάντα.
Έπειτα από μια θυελλώδη διαδρομή που στο τέλος δεν απείχε
πολύ από τον πιο αποτρόπαιο εφιάλτη.

Κι όμως, στην αρχή η καριέρα του έμοιαζε βγαλμένη από
παραμύθι. Κατάφερε να πραγματοποιήσει όλα τα παιδικά του
όνειρα. Τόσο νωρίς. Τόσο σύντομα. Λες και μια πόρτα άνοιξε
ξαφνικά μπροστά του και κάποιος τον έσπρωξε μέσα σε ένα
τεράστιο, στολισμένο, γεμάτο με δώρα δωμάτιο, ψιθυρίζοντας
συνωμοτικά στο αυτί του: «Κάνε ό,τι τραβά η ψυχή σου, είναι
όλα δικά σου· αρκεί να μας φέρνεις πάντα επιτυχίες». Μπή-
κε με ύφος χιλίων καρδιναλίων, ξεχείλιζε από νεανική αλαζο-
νεία· ήταν σίγουρος για τον εαυτό του, για το αδιαμφισβήτητο
ταλέντο του να μετατρέψει τον εσωτερικό του πλούτο σε στί-
χους και νότες. Θεωρητικά δεν τον απασχολούσαν οι επιτυχί-
ες. Ήθελε απλώς να γράφει σπουδαία μουσική και να είναι ο
Τζακ απ' τα Φτηνά Μαργαριτάρια. Τα υπόλοιπα θα έρχονταν
μόνα τους. Τίποτα δεν πάει στραβά όταν κάνεις με ειλικρίνεια
αυτό που αγαπάς.

Δούλευε σκληρά και κατακτούσε. Στόχους, Όνειρα. Δόξα.
Χρήματα. Κάθε φορά όμως που πετύχαινε και κάτι, το δωμάτιο
στένευε όλο και περισσότερο. Σε διάστημα έξι χρόνων τα δώρα
και το οξυγόνο είχαν σωθεί. Ασφυκτιούσε, πνιγόταν, ενώ μια
επαναλαμβανόμενη εσωτερική φωνή –στην αρχή δειλή, σιγανή,
ίσα που ακουγόταν, στην πορεία όμως επιτακτική, σχεδόν εκκω-
φαντική– δεν τον άφηγε σε ησυχία: «Φύγε, φύγε, φύγε, ΦΥΓΕ...»
Βρήκε την πόρτα κλειδωμένη. Μην έχοντας άλλη επιλογή, πήρε
φόρα και έπεσε πάνω της. Την έσπασε και έτρεξε μακριά.

Βαθιά ανάσα. Ψυχραιμία. Οι αναμνήσεις τον περικύκλωναν
απειλητικά. Άλλες ευχάριστες, άλλες δυσάρεστες. Μήπως ήταν
αχάριστος; Εδώ που τα λέμε δε θα 'πρεπε να παραπονιέται. Με
τα Μαργαριτάρια βίωσε εμπειρίες μοναδικές, άπιαστες, ασύλ-

ληπτες για τον κοινό νου. Κέρδισε και αρκετά χρήματα, τόσα που να μπορεί να περάσει αξιοπρεπώς την υπόλοιπη ζωή του, εφόσον βέβαια δεν παρασυρόταν σε άστοχες επενδύσεις και άσκοπες σπατάλες. Χώρια τα δικαιώματα απ' τους δίσκους και τα τραγουδία. Κάθε χρόνο ένα σεβαστό ποσό τον περίμενε στους τραπεζικούς του λογαριασμούς. Ποσό που έφθινε μεν (η δισκογραφία πήγαινε κατά διαόλου, ας πρόσεχαν), ήταν ωστόσο αρκετό για να κρατά τις οικονομικές του ανασφάλειες σε απόσταση. Ζούσε άλλωστε ασκητικά. Ένας μονήρης τύπος με σχεδόν ανύπαρκτη κοινωνική ζωή. Ούτε πήγαινε πουθενά ούτε ξόδευε ούτε και κατανάλωνε, γενικώς.

Ούτε και παρήγε.

Ένας μονήρης, περιθωριοποιημένος τύπος κοντά στα πενήντα που τώρα τρωγόταν και πάλι με τα ρούχα του. Γιατί; Σκέφτηκε να ανοίξει το ραδιόφωνο. Είχε ανάγκη από παρέα. Παρέα; Αυτός; Περίεργα πράγματα.

Άλλαξε γρήγορα γνώμη. Ποιο ραδιόφωνο; Οι σταθμοί του θύμιζαν σούπερ μάρκετ με τις συνεχείς έμμεσες και άμεσες διαφημίσεις τους. Οι παραγωγοί-εκφωνητές μπορεί να μιλούσαν ελάχιστα για την ίδια τη μουσική, δεν έχαναν όμως την ευκαιρία να αναφέρονται κάθε τρεις και λίγο σε απαλά κωλόχαρτα, μυρωδικά απορροπαντικά, αναζωογονητικά αποσμητικά, κυριλέ μπαρ, επώνυμα ρούχα, ακριβά εστιατόρια, σπορ αυτοκίνητα και αλκοολούχα ποτά. Υπήρχαν φυσικά κι οι προσφορές. Προσφορές ταξιδιών, προσφορές καλλυντικών, προσφορές μασάζ, προσφορές, προσφορές, προσφορές. Όσο για τη μουσική; Συγγνώμη αλλά αυτά τα καινούργια σουξέ δεν ακούγονταν. Για τα μη σουξέ ούτε λόγος, εκείνα ούτως ή άλλως δεν παίζονταν πουθενά.

Το ραδιόφωνο! Στα νιάτα του είχε ουσιαστικό λόγο ύπαρξης, όχι αηδίες. Υπήρξε η αιτία για όλα τα καλά και τα κακά: για τα όνειρα και τις αυταπάτες. Για την ψύχωσή του με τη μουσική, με ό,τι αυτή συνεπαγόταν. Μικρός, παιδί ακόμη, ανέπνεε για τα απογεύματα της Κυριακής: στήνόταν με λαχτάρα μπροστά στη μαγική συσκευή, για να ακούσει τις σαράντα μεγαλύτερες επιτυχίες της εβδομάδας, το top-40 των τραγουδιών και των άλμπουμ με τις μεγαλύτερες πωλήσεις. Αργότερα, έφηβος, κουκουλωνόταν στο κρεβάτι με το ραδιόφωνο κολλημένο στο

αυτί, πάντα σε χαμηλή ένταση για να μην τον πάρουν χαμπάρι οι γονείς του και άκουγε τα αγαπημένα του μεταμεσονύχτια προγράμματα, με τις ψαγμένες κυκλοφορίες και τα νέα συγκροτήματα που είχαν κάτι φρέσκο και ενδιαφέρον να προτείνουν. Τι μαγεία! Ένα κουτί γεμάτο ήχους, εικόνες και συναισθήματα. Ένα κουτί που σε έκανε να φτερουγίζεις πάνω από την ταράτσα του σπιτιού σου και να πετάς μακριά, ταξιδεύοντας νοερά σ' ολόκληρη τη Γη. Και η φιλοδοξία μέσα του –αργά, σταθερά και ασυναίσθητα– έπαιρνε σάρκα και οστά. Μέχρι που γιγαντώθηκε.

Ναι, ήθελε να βρεθεί κι αυτός εκεί. Να ανοίξει διάπλατα τις πόρτες του μαγικού εκείνου κόσμου. Του κόσμου της μουσικής. Φανταζόταν τον εαυτό του στη σκηνή. Θα φορούσε, λέει, ρούχα τρελά, καυτά πουκάμισα, στενά παντελόνια, μαντίλια, καπέλα, εξεζητημένα μαύρα γυαλιά και όλων των ειδών τα αξεσουάρ. Θα μόστραρε επιμελώς ατημέλητα χτενίσματα. Κάθε του κίνηση, κάθε του βλέμμα θα προκαλούσε πανικό. Μπροστά του θα απλωνόταν μια θάλασσα γεμάτη υποσχέσεις. Ο υποφιασμένος μουσικός τύπος θα έγραφε για το συγκρότημα του: «Η νέα μπάντα που προκαλεί υστερία», «Ήρθαν για να αλλάξουν τις ζωές σας», «Η ποπ κουλτούρα βρήκε το νέο, λαμπερό της αστέρι», «Οι νέοι Beatles».

Και ο Τζακ, θα πόζαρε στις κάμερες γεμάτος αυτοπεποίθηση, με ένα ελκυστικό, προκλητικό και αυτάρεσκο χαμόγελο. Ο κόσμος όλος χαλί στα πόδια του. Αχ! Η μουσική και τα κορίτσια. Το όπιο των νεανικών του χρόνων. Η πιο γλυκιά εμμονή. Το δικό του παράλληλο σύμπαν. Το κέλυφος που τον προστάτευε από τις δυσβάσταχτες υποχρεώσεις, τις συμβάσεις και τους συμβιβασμούς, τις έγνοιες και τις μιζέριες, τα άγχη και τις ανασφάλειες. Το κέλυφος που τον προστάτευε από τον έξω κόσμο. Και απ' όλα εκείνα που τον φόβιζαν.

Ο Τζακ Πάλας συνήθιζε να ονειρεύεται ξύπνιος. Ήθελε να 'ναι ξεχωριστός. Να εκτοξευτεί ψηλά. Να ακουμπήσει τον ουρανό. Λίγα χρόνια αργότερα, μόλις στα είκοσι οκτώ του, ακόμη και οι ανομολόγητες, οι πιο μύχιες φαντασιώσεις του είχαν πραγματοποιηθεί.

Και μετά τι; Αυτό δεν το είχε προβλέψει. Δεν ήταν μέρος του σχεδίου.